

Dr. Steve Miller: Predstavitev predloga za izobraževanje v primeru starševskega odtujevanja

V ločitvenih postopkih, kjer je objektivno pričakovati pojav starševskega odtujevanja, potrebujemo izkušenega strokovnjaka za prepoznavo te oblike nasilja. Zgolj dober psiholog z omejeno prakso iz tega področja ni dovolj, saj se zdijo indikatorji pojava nasilja nelogični. Zato običajni strokovnjaki, ki so v praksi vključeni v te primere, ne samo, da narobe razumejo primer, temveč trdijo ravno nasprotno od realnosti.

Legitimno je vprašanje, zakaj se to zgodi. Kaj spregledajo?

Za začetek spregledajo, da v večini primerov starševskega odtujevanja otrok kaže naklonjenost do starša odtujevalca. Gre za fenomen podoben stokholmskemu sindromu.

Nato spregledajo patološko prepletenost starša odtujitelja z otrokom, ki je tako intenzivna, da otrok izgubi lastno individualnost, posledično tudi sposobnost kritičnega mišljenja. Izgublja sposobnost pravilne presoje, izraža na primer potrebo po spanju s tem staršem in izpolnjevanju njegovih pričakovanj. Tudi potrebo po posredovanju njegovih informacij (npr. odvetniku/sodišču).

Neizkušen strokovnjak za prepoznavo starševskega odtujevanja, pa čeprav psiholog ali psihiater, tak odnos vidi kot intimen, ljubeč, tesen in zdrav odnos otroka s staršem. Kompetenten strokovnjak pa prepozna, da gre za resen patološki preplet, ki predstavlja resen psihiatrični problem. To kar nestrokovnjak vidi, je na primer tesno navezanost, objemanje in verbalno izražanje ljubezni (recimo) mame s strani dveh deklic. Na drugi strani pa diametralno omalovaževalen odnos deklic do njenega očeta, o katerem ne povesta ničesar pozitivnega. Mati je popolna, oče je samo slab. Nestrokovnjak ima idealne pogoje, za napačno presojo.

V teh primerih je pogosta napaka, da se za ugotavljanje resničnega stanja, rešitve, o tem sprašuje otroka (adultizacija).

Patološka prepletenost je resen izziv. Odnos odtujevalca in odtujenega otroka lahko celo za nepazljivega forenzičnega psihiatra, kaj šele za nestrokovnjaka, izgleda kot topel zdrav odnos. Temeljna napaka, ki jo lahko naredijo je, da spregledajo razloge za neko vedenje posameznega starša. Kot primer dr. Miller navaja, da če nekemu ukradejo na primer avto in je ta oseba jezna, je napačno tega človeka označiti za karakterno jeznega človeka. Ima namreč opravičljiv razlog za svojo jezo. Podobno je na razgovorih strokovnjakov s staršema, kjer je sum na odtujevanje. Starš odtujevalec deluje mirno in zbrano. Zelo verjetno poseduje lastnosti lastne osebam z mejno osebnostno motnjo (MOM) in/ali narcisom in/ali sociopatov. V vseh treh primerih so te osebe izvrstni manipulatorji, ki odlično obvladajo posnemanje običajnega/normalnega vedenja. Imajo odlično prezenco. Tipično verbalizirajo odločno podporo stikov svojega otroka z drugim staršem. Običajno pa ima drugi starš izražene posttravmatske simptome, saj svojega otroka ni videl že daljše obdobje: več mesecev, morda cel nekaj let. Ves ta čas ga je sistem lahko obravnaval celo kot povzročitelja obravnavane situacije. Zato je logično, da tak starš izpade stresna, napeta, celo jezna oseba. Napaka, ki jo pri tem strokovnjaki lahko naredijo je, da zgolj sledijo takemu vedenju tega starša. Dr. Miller to opisuje kot temeljno napako, da takega starša označijo za sicer stresnega, napetega, jeznega (skratka neprimernega).

Dr. Miller opozarja na pomembno razliko med zelo intenzivno in blago obliko odtujevanja. V slednji ocenjuje za realno, da se poskusi vzpostaviti sodelovanje z obema staršema. Nasprotno pa, osebe, ki so

intenzivni odtujevalci, in so praviloma osebe z MOM, torej ne gre za zdrave ljudi, niso sposobni sodelovanja. Že daljše obdobje (več let), ponavljajo iste patološke vzorce, upravičujejo svoje početje s trivialnimi, plagiatskimi razlogi, na katere drugi ne bi niti pomislili. Tipično izjavljajo, da otroka ne bodo silili v stik z drugim staršem, če si oni tega ne želijo, kar je očiten in prepoznaven pokazatelj obstoja odtujevanja. V takih intenzivnih primerih aplikacija vzpostavitve sodelovanja ni primerna. Situacijo celo poslabša. Otrok v takih primerih potrebuje izkušenega terapevta.

Svoje izvajanje zaključi z opisom dveh uspešno zaključenih primerov, ki njegove navedbe potrjujejo tudi v praksi. V obeh primerih so odtujene otroke za določeno obdobje ločili od starša odtujevalca, jih vključili v štiridnevni program in nato združili z odtujenim staršem.